

Козир І. С.

старший викладач

Льотна академія Національного авіаційного університету

м. Кропивницький, Україна

УПРАВЛІНСЬКЕ МИСЛЕННЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

На початку ХХІ ст. нове управлінське мислення, розглядалося як відображення чергового етапу розвитку менеджменту, що виражається в постійній боротьбі з усіма видами втрат на виробництві, систематичному пошуку методів і форм удосконалювання його організації, способів прогресу для підвищення продуктивності, гнучкості й оперативності менеджменту, поліпшення якості продукції й послуг [9, с.65]. Поглиблення спеціалізації національних і галузевих економік та, водночас, їх інтеграція на міжнародному ринку формують складну структуру керованих і взаємозалежних процесів, ставлять перед сучасними менеджерами ряд завдань, які відрізняються від традиційних, щодо забезпечення ефективності діяльності, виходять за межі звичного фінансового, виробничого та маркетингового управління. Наразі управління підприємством, фірмою, компанією перетворюється не просто на адміністрування соціотехнічної системи з метою задоволення потреб власників та цільових ринків, а й на забезпечення постійної трансформації внутрішніх змінних організації таким чином, щоб в зовнішньому середовищі вона залишалася в стійкій, сталій позиції по відношенню до всіх контрагентів.

Зміни, зумовлені реалізацією концепції інноваційної економіки та постіндустріальним суспільним розвитком, потребують, крім значних техніко-технологічних, інформаційних, людських ресурсів, нового управлінського мислення, що здатне охопити весь спектр взаємозалежних чинників в масштабі, визначеному цілями підприємства.

Спираючись на узагальнене визначення поняття «мислення» [2], управлінське мислення можна розглядати як процес перетворення фактів, інформації, емоцій тощо на цілісне й упорядковане знання щодо управління; формування та впорядкування моделей управління на основі аналізу досвіду; передбачення і планування дій. Наукові публікації дослідників теорії управління обґрунтовують гнучкість, креативність, стратегічність, інноваційність мислення як чинники розвитку та забезпечення конкурентоспроможності сучасних підприємств, а програми бізнес-шкіл, тренінгів та семінарів від практиків менеджменту підкреслюють важливість таких характеристик відображення об'єктивної дійсності для досягнення успіху в сучасному бізнесі.

Стратегічним мисленням є особливий тип системного мислення, який об'єднує раціональний і творчий компоненти, об'єктивний і суб'єктивний аспекти, ґрунтується на певних принципах, інтегрує різноманітні концепції методи у складному процесі стратегічної діяльності [7, с.719]; орієнтує стратегічне управління на узгодження інтересів усіх зацікавлених сторін [3, с. 677]. Основною характеристикою стратегічного мислення є усвідомлення мети

розвитку підприємства та способів її досягнення. Воно базується на твердженні про необхідність спостереження за зовнішнім і внутрішнім середовищем (для визначення мети та способів досягнення), формування стратегій та рішень, що з них випливають, а також налагодження такої діяльності, яка дасть змогу забезпечити їх здійснення [8].

На думку автора [7], стратегічне мислення базується на гнучкості мислення, яке в інших дослідженнях розглядається як самостійна окрема якість менеджера, що забезпечує успіх управління в швидкозмінному середовищі діяльності, виявляється в готовності швидко переключатися з одного способу розв'язку завдань на інший, змінювати тактику і стратегію їх розв'язку, знаходити нові нестандартні способи дій за змінених умов [1]; властивість продуктивного мислення, що виявляється в перебудові наявних способів вирішення задачі, в зміні способу, що перестає бути ефективним, на оптимальний [2]. Властивість гнучкості мислення проявляється в умінні людини швидко змінювати свої дії при зміні ситуації діяльності, звільняючись від залежності закріплених у попередньому досвіді способів і прийомів розв'язку аналогічних завдань [7, с.720].

Управління, що базується на інноваціях і креативності визнається основою соціально-економічного розвитку в новітніх умовах та покладено в основу стратегій розвитку національних економік передових країн світу, оскільки, здатність до переосмислення існуючих теорій, сталих істин, правил та норм поведінки в науці, освіті, виробництві, політиці, культурі тощо, як прояв інноваційності, забезпечує пошук та винайдення принципово нових ідей організації процесів, джерел ресурсів, методів управління і т.д. Проникаючи в сутність реалій, інноваційне мислення здійснює зворотний вплив на їх розвиток, в кінцевому рахунку на темпи і якість суспільного розвитку, на спосіб діяльності і поведінку соціального суб'єкта – людини колективу, спільноти [5].

Дж.Гілфорд, в 2-й пол. XX ст., досліджуючи креативність мислення, виділив інтелектуальні здібності, що характеризують креативність. Серед них – швидкість (кількість ідей, що виникають за певний проміжок часу), гнучкість (здатність перемикатися з однієї ідеї на іншу) й оригінальність (здатність продукувати ідеї, що відрізняються від загальноприйнятих) мислення. Під креативністю дослідник розумів здатність відмовлятися від стереотипних способів мислення. Основою креативності, на його думку, було дивергентне мислення, яке відображає пізнавальний бік креативності. Отже, він виділив один із аспектів креативності – креативне мислення – один із різновидів мислення, що характеризується створенням суб'єктивно нового продукту та "новизною" щодо мотивації, мети, оцінок самої пізнавальної діяльності [4].

Сучасне визначення креативності відображає розумову й практичну діяльність, результатом якої є генерація нових, оригінальних ідей, цінностей, виявлення нових фактів у відповідь на потреби організації, чи наявні у неї можливості, а також формування і розвиток творчого потенціалу працівника, що приводить до ефективної діяльності [6].

Тенденції глобалізації, інформатизації та індустріалізація економіки зумовили появу концепції планетарного управлінського мислення, відмінною рисою якого є взаємоузгодження природних, особистісних, суспільних і

державних цінностей в єдиній системі. Перспективність досліджень та реалізації цього підходу в управлінні зумовлена прагненням уникнути тотальних військових, екологічних, економічних світових катаклізм.

Література

1. Варій М. Й. Загальна психологія: навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: «Центр учбової літератури», 2007. 968 с.
2. Вільна енциклопедія «Вікіпедія». URL: <http://ru.wikipedia.org/wiki>.
3. Енциклопедичний словник з державного управління: довідк. вид. уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. Київ: НАДУ, 2010. 819 с.
4. Інноваційне підприємництво: креативність, комерціалізація, екосистема: навч. посібник / Ю. М. Бажал та ін.; за заг. ред. Ю. М. Бажала. Київ: Пульсари, 2015. 278 с.
5. Кремень В.Г. Інноваційність як вимога часу. URL: <http://znannya.org.ua/index.php/novini-znannya/nauka-i-suspilstvo/56-filosofiya/286-innovatsijnist-yak-vimoga-chasu> (дата звернення 10.04.2020)
6. Мала Н. Креативність як складова ефективного управління. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2011. № 704 : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - С. 18–23 - URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12412/1/004_Kreativn%D1%96st%20jak%20sk_18_23_704.pdf
7. Тригоб'юк С.С. Стратегічне мислення як основа сучасного стратегічного планування. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Львів, 2008. № 633. – С. 718-720 - URL: vlp.com.ua/files/103.pdf
8. Шершньова З. Є. Стратегічне управління: підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2004. 699 с.
9. Щокін Г. Закони організації. Персонал. 2005, №11 с. 64-69.

Корнєєва Т. С., асистент
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

КОМПЛЕКСНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ПРАЦІ НА МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Підвищення ефективності праці безпосередньо пов'язане з головною метою суспільства – забезпечення економічного зростання, яке визначається збільшенням валового внутрішнього продукту (ВВП) як у цілому, так і на душу населення. Збільшення кількості товарів і послуг у процесі економічного зростання забезпечує населенню країни більш високий рівень життя. Економічне зростання надає людям ширші можливості вибору занять, роботи і відпочинку.

На успіх господарської діяльності підприємств машинобудування